

Waarnemen van levendbarende hagedissen

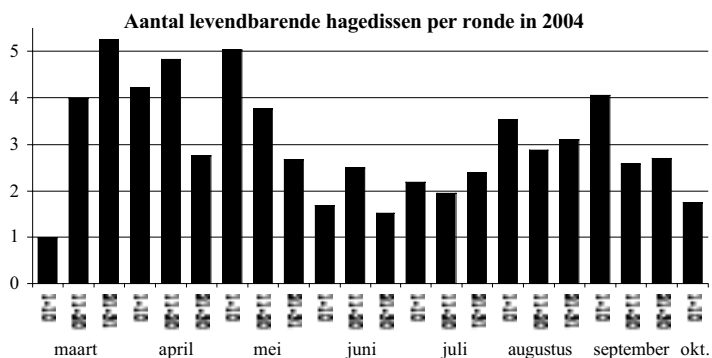
Annie Zuiderwijk

De levendbarende hagedis is de enige reptielsoort die een trend van achteruitgang laat zien. Natuurlijk vragen wij ons af hoe dat komt. Gaat de soort echt achteruit in ons land? En hoe komt dat dan? Achteruitgang habitat? Door versnippering? Begrazing? Verbossing? Heeft de manier van waarnemen er iets mee te maken? Is het misschien zo dat de hagedissen niet achteruit gaan maar dat we ze minder goed zien? Hoe kijken we naar levendbarende hagedissen? Is het gemakkelijk of moeilijk om levendbarende hagedissen te tellen?

Hoge scores in april

Aan de hand van de telformulieren zijn we nagegaan tijdens welke periodes de meeste levendbarende hagedissen gezien worden. Alle telformulieren van trajecten met levendbarende hagedissen, 710 stuks over 2004 tot nu toe, zijn gebruikt voor de bijgaande grafiek.

In periodes van 10 dagen is te zien wat er gemiddeld tijdens een trajectronde werd geteld in een bepaalde periode.

Er zit een duidelijk verloop in: veel hagedissen worden gezien in het voorjaar, tot en met begin mei. Dan wordt het minder en in augustus worden weer meer hagedissen gezien. Op de telformulieren kwamen interessante opmerkingen voor over het waarnemen van levendbarende hagedissen die een tijde van de sluier oplichten...

Hagedissen op paaltjes

Mai Arets volgt drie trajecten in Limburg waar levendbarende hagedissen en hazelwormen voorkomen. Op traject Wrakelbergerweg zag hij op 16 april 12 hagedissen; op 16 mei zag hij er 40, waarbij de opmerking: "Bijna alle hagedissen zaten op weidepaaltjes. Oorzaak hiervan is waarschijnlijk het te hoog wordende gras, brandnetels etc. Op verschillende palen zaten soms zelfs 2 hagedissen, soms een koppel, meestal echter zwangere vrouwtjes. In de maand juli

worden veel minder hagedissen gezien, en ook weer meestal op de paaltjes. Op een ander traject zonder weipaaltjes zag Mai op 12 april 9 hagedissen, op 24 april 6 hagedissen en op 18 mei vier hagedissen waarbij de kanttekening: "Hagedissen zijn moeilijker waar te nemen door groei van gras. Hierdoor zijn er ook minder geschikte zonplekken."

Met de vogelkijker

Egbert Pullen van Werkgroep Amfibieën-Reptielen Noordoost Overijssel (SNNO) volgt drie trajecten met levendbarende hagedissen en adders in Boswachterij Hardenberg. In 2004 zag hij meer levendbarende hagedissen dan voorheen. Hij schreef daar het volgende over:

foto: Ronny Aellerinck

Hagedissen op lange houten brug: Ronny Aellerinck telt hagedissen en adders in het Buurseveen. Hagedissen ziet hij uitsluitend op de houten loopbrug.

“Het zijn de oude struikheidepercelen die tegen de overgang droog-nat aanliggen waar ik de meeste levendbarende hagedissen aantref. Dus struiken waar nog een bloemen pluim in zit en waarvan de dikkere twijgen kaal zijn. Het was mij opgevallen dat de levendbarende hagedis vaak zonnend op de kale takken van de oude struikheide was te zien. Als je een route loopt mis je deze hagedissen vaak. Want ze zijn al in de vegetatie verdwenen voor je ze in het zicht hebt. Wat geritsel is vaak alles wat er nog rest. Daar een aantal van deze oude heidestruiken heel goed vanaf ruime afstand zijn te zien, heb ik mijn toevlucht gezocht tot het gebruiken van een goede verrekijker die ik ook voor vogelonderzoek gebruik. Hiermee was ik in staat de oude, deels kale struiken van grotere afstand te bekijken. Daarmee kreeg ik bevestigd wat ik al dacht: op

diverse twijgen langs het meetnet lagen levenbarende hagedissen te zonnen en dit op meerde plaatsen en wisselend over de bezoeken. Het kan zuiver toeval zijn, maar ik ga deze methode zeker ook het komend seizoen weer toepassen.”

Levendbarende hagedissen zijn moeilijk waar te nemen *tussen gras én ze mijden gras*. Als ze de kans krijgen klimmen ze eruit: op een stapel hout, in een boom, een paaltje, of in de kale takken van oude struikheide. Gek genoeg klimmen ze ook vaak in mensen. Wie een tijdje in het veld zit heeft vast wel meegemaakt dat een levendbarende hagedis op arm, been of schouder terecht komt en daar moeilijk van af te krijgen is. De hagedis komt terug. Dat overkwam ook Nora van Arkel toen haar vader een hagedis fotografeerde. Eerst liep de hagedis op haar arm, toen op haar neus en wilde er niet meer vanaf!

Nora met Levendbarende hagedis op haar neus. Drenthe, 2004.

foto: Jan van Arkel